

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gl. 50 kr., za pol leta 1 gl. 30 kr., za četrta leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi.

S 1. dnem meseca oktobra začne „Slov. Gospodar“ četrto ali zadnje četrletje. Komur je torej s tem dnevom potekla naročnina, prosimo ga uljudno, da obnovi v pravem času svojo naročbo. Do konca t. l. stane še „Slov. Gospodar“ 65 kr.

Naročnina pošlje se najglaglje s poštno nakaznico upravnistvu „Slov. Gosp.“ v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Upravnistvo.

Novi „kmečki prijatelji“.

(Dalje.)

II. Nekdanji kmečki položaj.

Socijalni demokrati graščakom niso prijatelji; očitajo jim, da so nekdanj strahovali kmete z bičem v roki; kmetje so branili dom; ali bili so brezpravni in niso našli braniteljice v isti cerkvi, katero so jedino oni branili proti turškemu navalu; tudi samostani in škofje so baje teptali v blato pravice ljudstva; kmetje so se uprli, ali »klete nasilstvo« je zadržalo upore; svojo staro pravdo so našli kmetje na vislicah.

Graščake in veleposestnike socijalni demokrati sovražijo; čemu, o tem morebiti pozneje še spregovorimo; tudi krščanska stranka velikim gospodom ni nikdar prijateljica; kolikor jih je kmečkih prijateljev, jih bomo spoštovali in ljubili, kolikor pa nasprotnikov, vojskovali se bomo z njimi z orožjem resnice, ne pa kakor socijalni demokrati z lažmi. Ker se graščakom očita, da so nekdanj strahovali kmeta, moramo si vsaj nekoliko ogledati ona stoletja, ko je bil graščak gospodar, kmet pa več ali manj njegov podanik.

Skoraj vsako ljudstvo je imelo, stopivši v zgodovino, svoje sužnje. Sv. katoliška cerkev je storila, kar je bilo v njenih močeh, da tem pripomore do ravnopravnosti in kmalu se ji je to tudi posrečilo, tako, da se je v času Karola Velikega ljudstvo delilo v štiri oddelke: nobiles — plemenitaši, ingenui — prosti možje, liti — služabniki in homines pertinentes — hlapci. Kakor dandanes še, spravljali so tudi tedaj večji posestniki manjša posestva v svojo last; večji posestniki postali so plemenitaši, mali pa njihovi podaniki. Večinoma je temu bil kriv Karol Veliki s svojimi krvavimi vojskami. Prosti kmetje so morali v vojsko, zadolžili so se, ali pa so bili ubiti; da bi ohranili dom in sebe, so se zato rajši podali plemenitašem, dajali so tem davek, a zato je moral vitez v vojsko, ter si je moral sam pridobiti hlapcev, ki so hodili z njim, kmet pa je ostal doma pri oralu, ter je prijel za orožje le tedaj, če je sovražnik prihrumel v deželo, kakor n. pr. Turki na Štajarsko, Kranjsko in Koroško. Kmetje so tudi nekdanj branili dom, ali v prvi vrsti je vsik-

dar bil vitez. Da cerkev pri tem ni storila ničesar za kmete, je nesramna laž. Bilo je l. 1466., ko so Turki s silno vojsko napotili se h Kroji, glavnemu mestu Albanije, katero je branil slavni slovenski Škenderbeg; ta pa je bil preslab proti tako silnemu navalu, treba mu je bilo pomoči. Ali noben vladar mu pomoči poslal ni, le eden ga ni zapustil in ta je bil papež Pavel II. Meseca decembra 1466 je prišel Škenderbeg v Rim; uhog, samo z nekaterimi jezdec, prišel je pomoči prost. Z mnogimi darovi in veliko svoto denarja se je vrnil Škenderbeg domov. Računske bukve papeža Pavla II. pa imamo še zdaj, in iz teh je dokazano, da je dobil Škenderbeg od papeža enkrat 250, drugokrat 200, dne 19. aprila 1467. l. 2700, dne 1. sept. 1100 in pozneje enkrat celo 5000 zlatov za turške vojske.*) Te svote so bile za tedanj čas velikanske, kajti tedaj si dobil za pet goldinarjev pitane vola! Ogrom je poslal Pavel II. za turško vojsko 100.000 goldinarjev! Socijalni demokrat pa se predrzne trditi, da cerkev v turških vojskah za Slovence ničesar ni storila!

Kar plemenitašem očitajo, je večinoma neresnično. Poglejmo nazaj v zgodovino! V letih 850. do 950. so postali poprej prosti kmetje od graščakov odvisni. Z letom 1000. pa se je kmečko stanje začelo zboljševati od leta do leta. Tedaj so kralji postajali mogočnejši in ti so spoznali, da jim je v korist, če podpirajo kmete nasproti preoblastnim vitezem. Tedaj so se začela tudi mesta razcvitati; potrebovala so delavce in vsakateri kmet jim je dobro došel, če je prinesel s seboj par zdravih delavnih rok. Zato so morali graščaki s svojimi ljudmi lepo ravnati, če so jih hoteli obdržati. A zunanje razmere same bi narodom nikdar ne bile pomagale do tistega blagostanja, o katerem nam pripoveduje zgodovina, ko bi v narodih ne bila delovala še druga velevažna oblast: oblast sv. cerkve.

One dni je bila sv. cerkev dovolj oblastna, da je mogla prepovedati posojila na obresti, ter vzdržati to prepoved celih 400 let. Tedaj je postal kmet prost, bil je bogat in grofov ni bilo sram dajati svoja dekleta imovitim kmetom v zakon. Beseda robstvo (Leibeigenschaft) se v zgodovini prvokrat najde še le leta 1653. Da kmet ni bil popolnoma prost, je res; moral je graščaku desetino plačevati, ali zato je hodil vitez v vojsko in je oskrboval vse one opravke, za katere moramo dandanes imeti celo armado uradnikov; tudi v robot je moral kmet hoditi, ali robot in desetina vkup sta znašali komaj tretjino tega, kar mora revež kmet dandanes za svojo prostost plačevati. Kar se dandanes o krutem robstvu in nasilnih graščakih pripoveduje, je skoro vse basen. V avstrijskih deželah noben podanik na leto ni imel čez 12 robotnih dni, in dese-

*) Pastor, Geschichte der Päpste II., 325.

tina je bila dosti mila; navedemo samo jeden izgled: Kmetje so morali graščakom dajati tudi piščeta; kedar je pa bila kmetica na porodu, dobil je graščak od piščet samo glave, drugo je moralo ostati kmetici kot krepčilo, tako je določevala postava. Kje imamo pa kaj danes tako milih postav? Torej tedanji čas ni bil tak, kakor ga črnijo socijalni demokrati, in kakor so ga vedno črnili liberalci. Eden najučenejših mož našega stoletja trdi: »Prepričan sem, da je bilo podaništvo v preteklih stoletjih za kmete in delavce veliko lažje in milejše, kakor tužna sedanost.«*) Kdor hoče o starem času govoriti, mora ga preučiti, ter ne sme vsega verovati, kar so pisali in še pišejo neverni zgodovinarji, ki stara stoletja obredijo, ker so bila katoliška. Srednji vek bil je za kmete zlata doba; tedaj je dobival n. pr. hlapec na leto deset goldinarjev in dekla tri; pitani vol pa je stal tri ali štiri goldinarje, torej je dobival hlapec na leto trikrat toliko, kolikor je pital vol vreden. Da so mogli kmeti posle tako dobro plačevati, morali so biti bogati.

S šestnajstim stoletjem se je pričela za kmete žalostna nova doba; tedaj so začeli knezi in njihovi neverni pravniki upeljevati rimsko pravo. Po krščanskem nauku je vsakatera oblast od Boga in se ima vsakateri vladar ravnati po božjih zapovedih; paganski Rimljani pa so mislili, da je država prvo ter da posvetna oblast s podložniki sme storiti, kar hoče.

Brezvestni pravniki so tedaj izmislili čudne nazore; trdili so: »Kar je knezu ljubo, je postava«*), ali »čegar vlada, tega vera!«**) Po krščanskih načelih smo vsi ljudje božji otroci, ter imamo na sebi (per se) vsi jednako pravico do sveta; rimsko pravo pa je trdilo, da je le cesar ali kralj božji sin, ljudje pa so njegovi sužnji; zato naj bi bila vsa dežela cesarjeva last, kmetje pa samo najemniki cesarske lastnine. Tedanji čas je prihajal vedno bolj neveren, in kakor je nevernost naših dnij nas zapeljala v hlapčestvo židov, tako je tedaj ljudstvo vsled svoje nevernosti izgubilo poprejšno prostost in je postalo suženj vitezov in knezov! Ko bi bila vera še dosti močna, bi se od knezov dobro plačani advokati ne bili upali takih načel zagovarjati! Žalibog je v tistem času nastopil tudi Luther ter odcepil od prave cerkve s krivim svojim naukom milijone ljudi, cerkev je vsled tega oslabela, nastale so krvave verske vojske, in v teh je prišel kmet popolnoma ob svojo poprejšno prostost. Kmetje in meščani so se branili proti novim nazorom, a zastonj; mesto Worms je n. pr. l. 1513. terjalo, da naj bi noben advokat pred sodnijo več govoriti ne smel. Kmetje so delali upore, a vitezi so jih premagali. Nekdaj so kmetje sami svoji sodniki bili, tedaj se je pa začelo sodstvo, ki jo imamo še dandanes, sodstvo, pri katerem nihče brez advokata ničesar ne opravi. Tedaj je nastal pregovor »pravnik slab kristjan.«***)

Ti časi so bili žalostni; tudi mi vitezov ne bomo vselej zagovarjali, ali očitane nam ne pomaga nič. Če se oziram nazaj v zgodovino, delajmo to vsikdar le z namenom, da z lučjo zgodovine ložje najdemo pot v boljšo bodočnost. Pustimo mrličje, ne sodimo jih, saj so že vsi sojeni od tistega, ki bo enkrat tudi naš sodnik.

Prišlo je leto 1848. in liberalizem je ljudi proste storil. Ali kako? Graščaki in velika gospoda so imeli dolžnost, kmetom opravljati tiste posle, za katere mora dandanes plačevati brez števila uradnikov. Te dolžnosti so se l. 1848. graščakom odvzele. Davke so pred letom

*) Grimm, Rechtsalterthümer XVI., 395.

**) quod principi placuit, legis habet volorem.

***) cujus regio et religio.

****) »Juristen, schlechte Christen«.

1848. večinoma samo večji posestniki plačevali, pri oproščenju so se pa na vse jednako razdelili; velikim se je odvzelo, malim naložilo. To je storila tista liberalna gospoda, ki se toliko hvali, da je kmeta oprostila.

(Dalje prih.)

Cerkvene zadeve.

„Marija-Celj“ v Slovenskih goricah.

V nedeljo po Jernejem je bilo kaj veselo pri Sv. Petru niže Maribora. Imeli so namreč na Goro k svoji ljubi Materi zadnjo slovesno procesijo s presv. Reš. Telesom. Vodili so jo prečastiti gospod dekan in stolni župnik mariborski, ki so nam na ta dan v gorski cerkvi tudi blagoslovili lepo dragoceno bandero, katero je kupila v imenu deklet tukajšnjega deviškega društva Marija Knuplež. Bog jej naj povrne!

Kaj so pa nam preč. g. naš dekan v tako kratkem času duhovskega pastirstva našega čast. g. župnika M. Jurkoviča že vse blagoslavljal, je res čudovito.

Dasi smo imeli sv. misjon in že dvakrat nja ponavljanje, oskrbeli so nam še naš čast. gosp. župnik devetdnevnic na čast presv. Srcu Jezusovemu, na čast sv. Jožefu, sv. Alojziju, tridnevnic o pustnem času na čast presv. Rešnjemu Telesu. Vpeljali so vremensko procesijo; prizadjali si, da se postavi novi oltar Lurške Marije v župni cerkvi, pri podružnici na Gori pa so pustili kip Gorske Matere na novo pozlatiti, veliki oltar pa tako prenoviti, da je sedaj v pravem gotiškem slogu. Potrena okna pri tem oltarju so zavrgli in nadomestili so jih s krasnimi slikanimi okni, ki napravljajo celo cerkev veličastno. Potrebno je tudi bilo popraviti mašno obleko, pozlatiti kelihe in monštrance, kar se je vse hitro zgodilo. Vbrale so se orglje v župni cerkvi in na Gori in napravili pri njih nekateri novi registri. Nakupila so se bandera za žene, fante, dekleta in za deviško društvo. Zakristijo in župno cerkev pa zapirajo sedaj nova lepa vrata. Nad cerkvama in zvonikoma pa se bliščijo novi strelovodi, po župniji pa ponovljeni križi in kapele. In vse razun fantiške bandere so nam blagoslovili naš ljubeznjivi gosp. dekan in stolni župnik mariborski. Bog in Gorska Mati jim naj poplačata ves trud!

Kaki občutki se zbudijo v vernem kristjanu, kadar stopi v cerkev Gorske Matere, to smo videli na zgoraj omenjeno nedeljo. Res lepa in čudepolna si ti, Gorska Mati! Naša gosp. duhovnika je nikoli drugače ne imenujeta, kakor »Marija-Celj v Slovenskih goricah«, ker se skoro vsak dan v zahvalo Gorski Materi bere sv. maša. Sv. maše najmejo oni, kojim je na čudovit način pomagala iz dušnih ali pa telesnih zadreg.

Naj še omenim, da se obhaja »žeganje« pri tej cerkvi na malo gospojnico. Iz bližine in daljnih krajev prihiti verno ljudstvo k njej, da si izprosi to ali ono milost. Na predvečer je po sedem spovednikov, ki olajšujejo pozno v noč srca vernikov. Veselo je slišati, da nam gg. spovedniki nikoli ne odrekó, radi pridejo pomagat. Naj jim izrečem tukaj srčno hvalo za ta veliki trud, našemu častitemu gosp. župniku pa za tako požrtvovalno vodstvo naše lepe župnije!

J. L.

Mili darovi za družbo vednega češčenja.

Sv. Miklavž pri Slov. Gradcu 10 fl., Trbonje 15 fl. 47 kr., Stopree 5 fl. 80 kr., Ruše 20 fl., Muta 15 fl. 17 kr., Jarenina 45 fl. 46 kr., Trbovlje 15 fl., Konjice 155 fl.

Gospodarske stvari.

Čuvaj gorice.

Menda nobena stvar nima toliko sovražnikov ali prijateljev, kakor jih ima gorica: v vinograd vse sili. Vzami le poškodnice, opisane od Fr. Erjavca, ali škodljive rastline, opisane od g. prof. Cilenškega; vsaka bi rada v gorici živela, rastla, cvetla. Res, od najmanjše živalice do mogočnega človeka, vse hlepi po grozdju ter želi vinogradničarju škodo delati. Zato so že stari narodi pazili na svoje gorice, so jih zavarovali in čuvali. Sredi vinograda so postavili visok stolp za čuvaja, ki je ondi prebival in zverino odganjal; okoli pa so obdali zid. To je povzel prerok Izaija v svoji pridigi, ko pravi: »Vinograd je imel moj ljubi vrhu tolstega griča. Ogradil ga je in kamenje po njem pobral, zasadil ga je zlahotno, na sredi njega je zazidal stolp«. (Iz. 5, 1—2).

To sicer ima duhovni pomen, kako bi naj človek svoj vinograd, neumrjočo dušo, varoval pred lisicami zvutih zapeljivcev, odstranil kamenje greha, postavil stolp krščanske čuječnosti; vendar nas pa tudi v besednem pomenu uči: na gorice lepo paziti, oskrbeti jim čuvaja gorice.

1. Ograja je prvi čuvaj gorice. Že za oko je lepo, ako imaš svoj vinograd ograjen; sleherni popotnik te bo pohvalil, da si skrben gospodar. Ograjo si pa navadno napravimo iz soh in lat, kar je posebno za tiste kraje lahko, kjer je še les doma. Pozimi posekamo kostanj ali hrast, ki se je zrodil; ga prerežemo na primerno debele kose za 6—7 črevljev dolge; ga stešemo, spodaj opalimo, v teru namočimo; in v zemljo za dva sežnja narazno utrdimo. Potem te sohe preprežemo ali zvežemo z rantami ali pa drotom, žicami; pribijemo, oziroma privežemo za pedenj narazno kole, in napeljamo rozge, pa ne preblizu drotu. Taka ograja ni predraga, je trpežna, in ti gorico dobro varuje pred živino in tudi pred nemarnimi ljudmi, ki v mokrem vremenu in v blatu radi stopijo raz navadni pot v vinograd ter vse pomandrajajo, trs in grozd. Je trpežna, ker traja 15—20 let in še več. Tudi na take brajde ali ograjo napeljani trseki so rodovitni. Torej, ako le spremoreš, oskrbi si tega čuvaja, napelji si ograjo okoli gorice.

2. Viničar je drugi varuh gorice; on stanuje blizu nje; jo vsak dan vidi in hodi po njej. Zato mora vse odpoditi in zabraniti, kar bi utegnilo v vinogradu škodo delati. Viničar mora na gorico paziti, kakti na svojo lastnino. To je dolžen pri svoji vesti, in tudi postava ga na to veže, ko pravi § 12: »Viničar je dolžen gospodarja v vseh ukazih, ki se te službe tičejo, ubogati; proti njemu in njegovim ljudem se spoštvalno obnašati, in spodobno zadržati; nadalje je dolžen vsako škodo na polju in pohištvu naznaniti gospodarju in mora sploh vse svoje moči napenjati, da vsako škodo, posebno tisto po požaru, tatvini grozdja, sadja, krme, drv, stelje, orodja in drugih reči odvrta«. § 13: »Viničar je dolžen storjeno škodo, katero je on sam ali njegovi domačini ali posli zakrivali, ali katero je njegova živina na vinogradskem posestvu storila, povrniti po določbah državlanskega zakona«. § 15. »Zmikanje, tatvina grozdja, sadja, lesa, mladik ali živic, krme, stelje, gnoja vsake vrste ima za krivega viničarja razun nasledkov, ki ga po splošnem kazenskem zakonu zadevajo, še tudi odstranitev iz službe takoj za seboj«. (Vin. buk.) Tako je tedaj višja oblast viničarja postavila za čuvaja gorice. Zato mora biti prav vesten, posebno ondi, kjer posestnik daleč proč prebiva, da morda leto in leto ne more dojeti gledat. Viničarji! Nikdar ne mislite: Da le jaz svoje plačilo dobim, drugo mene nič ne briga. Po-

stava in vaša vest vas vežeta, da na gospodarjeve gorice lepo pazite; vi ste čuvaji vinograda.

3. Čuvaj gorice pa je tretjič gospodar sam, ki mora svoje oči povsodi imeti; posebno na gorice lepo paziti, ker so drage in ker rodijo dobro kapljico. Kjer je tvoj zaklad, tam bo tudi tvoje srce, misli in oči. Dober gospodar mora pri vsakem goričkem delu biti navzoč, in še poleg delati, posebno pri rezi in kopi. Ne stoj oddaleč, ne nosi rok križem ali v žepu, ne puši smodke v senci, v pivnici ali skozi okno, bodi le v gorici pri težakih, zberi si primerno delo, samo da boš za čuvaja na delu. V gorici je vsako delo imenitno, ne sramuj se ga! Vzami škarnje, vinjek, žago, motiko, snaži, trgaj, če tudi gosposko suktnjo nosiš. Težaki bodo imeli večje veselje in zvestobo pri delu. Pazi tudi na ljudi, da bodo lepo v redu delali; kdor dobro ne dela, mu daj prijazen poduk, opominj ali pa tudi odpust. Tudi na njihove pogovore pazi, da ne bodo grdo govorili ali pa kleli, kar vse nesrečo privleče črez gorice. Pazi na viničarijo, da ne bo jama gnjusobe in spotike za druge ali za-te. Ne zlorabi svojih stanovnikov, bodi jim čuvaj njihove nedolžnosti in svojega poštenja, ki je najdražji zaklad, in sreča za te in tvojo hišo!

Gospodar, bodi pameten čuvaj svoje gorice; obišči jo vsakih 14 dni! Poglej po hramu, v gorici in okoli vinograda, bodi pošteno prijazen, pcedi kupico vina, in idi zopet pobožno domov, da boš pri molitvi in večerji zopet med svojo rodbino — brez sumičenja — ker je sv. nedelje večer! (Konec prih.)

Žitne cene v Mariboru od 14. do 21. septembra
Po hektolitrih: pšenica 5 fl. 85 kr., rž 5 fl. 10 kr., ječmen 4 fl. 75 kr., oves 3 fl. 40 kr., turšica ali koruza 5 fl. 5 kr., proso 5 fl. 20 kr. in ajda 4 fl. 70 kr.

Sejmovi. Dne 28. septembra v Poličanah (za svinje). Dne 30. sept. na Vranskem, pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, na Pilštanju, v Šoštanju in Marenbergu, Dne 30. sept. pri Sv. Jakobu v Dolu in Arvežu. Dne 1. oktobra v Radgoni. Dne 2. okt. na Ptujju in v Imenem (za svinje). Dne 3. okt. na Bregu pri Ptujju (za svinje). Dne 4. okt. v Jurkloštru. Žalcu, pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, v Artičah in na Spod. Polskavi (za svinje.)

Dopisi.

Iz Maribora. (»Dijaška kuhinja«.) To društvo je imelo IV. občni zbor dne 20. septembra v slovanski čitalnici. Prišlo je precejšno število udov. Za srednješolsko mladino toli skrbni predsednik, preč. g. kanonik dr. J. Križanič, otvori zborovanje, pozdravi navzoče ter na kratko opiše delovanje društva v preteklen šolskem letu: 70 dijakom je dala »Dijaška kuhinja« 14tisoč obedov. Nato poroča denarničar, preč. g. kanonik dr. Iv. Mlakar. Med udi in prijatelji društva se je lani nabralo 445 gld.; župnik J. Novak je volil 50 gld., dekan Šuta 10 gld.; 265 gld. 87 kr. so darovali posebni dobrotniki »Dijaške kuhinje«: gg. dr. J. Glančnik, magister Ferk in meščan Fr. Bindlechner; nekatere družbe in gostije, zlasti na Murskem polju, so poslale 70 gld. 71 kr.; slavne posojilnice: mariborska 350 gld., ptujjska 50 gld., manjše zneske pa posojilnica konjiška, makolska in marenberska. Dohodki so znašali 1361 gld. 56 kr., stroški pa tudi toliko. Vsi blagi dobrotniki in dobrotnice zaslužijo javno pohvalo. »Živio!« zakličejo trikrat vsi zborovalci. Javno in iskreno zahvalo pa tudi zasluži preč. g. denarničar, kakor je potem omenil preč. gosp.

predsednik. Nato je bila volitev odbora. Predsednikom je bil soglasno izvoljen preč. g. dr. J. Križanič; v odbor pa p. n. gg. dr. J. Mlakar, dr. J. Glančnik, magister Ferk, dr. A. Medved, profesor J. Kavčič in profesor J. Žitek. Denarničar je zopet postal kanonik dr. J. Mlakar, tajnik pa profesor dr. A. Medved. Domoljubi slovenski! Ne zabite »Dijaške kuhinje« mariborske! Slavne posojilnice, pridite odboru tudi letos na pomoč! Vašo dobrotljivost Vam bode povrnil Bog, hvaležna Vam bode srednješolska mladina in ž njo ves slovenski rod!

Iz Krčevine pri Ptuj. (Napredek v občini). Odkar je Krčevina v slovenskih rokah, t. j. v zadnjih treh letih, se je tu že marsikaj premenilo. Napredujemo, četudi počasi. Imamo še sicer tri nemškutarje in enega Nemca v občinskem zastopu; toda tem je sedaj več ali manj jezik zavezan. Ko je »Sl. Gosp.« lani v št. 46. poročal o jeziku občinskih pečatov v ptuj-skem okraju, še je bila tudi Krčevina med tistimi, ki imajo čisto nemški pečat. Toda poboljšala se je in si naročila samoslovenski pečat z napisom: »Občinski urad Krčevina pri Ptuj«. Tako je prav! Kaj pa sosedje? Boste li še nadalje pritiskali nemško sramoto na slovenska uradna pisma? So župani, ki dobro slovenski uradujejo, pa se ne morejo znebiti nemškega pečata; drugi zopet spreminjajo samonemške pečate v slov. nemške, znamenje, da se jih toliko hvalisana nemščina drži kot polža hišica, dasiravno ima naš jezik na slov. tleh isto pravico kakor nemški. — Pa še več! kmetijsko bralno društvo smo si ustanovili, katero nas bode podučevalo o vsem potrebnem, budilo v nas katoliško in slovensko zavest ter nas učilo vzboljševati gospodarstvo. Zato pa se le vsi Krčevinarji in sosedje z Grajene in Mestnega vrha oklenite novega društva!

Iz Ljutomera. (Sklep šolskega leta.) Tukajšna Franc-Jozefova deška in dekliška šola je sklenila šolsko leto v petek, dne 13. septembra s primerno cerkveno in šolsko slavnostjo. Po božji službi je bila slavnost v prostorni in lepo ozaljšani telovadnici. Počastili so to slavnost s prisotnostjo g. c. kr. uradni voditelj pl. Cron z gospo soprogo, velč. gosp. dekan Skuhala z obema gg. katehetoma, gospa Šlamberger, g. načelnik Kukovec z člani krajnošolskega sveta, več odličnih šolskih prijateljev in tudi mnogo starišev. Gosp. nadučitelj Robič nam je podal v krepkem nagovoru letni pregled deške in dekliške šole, katero je obiskovalo 288 dečkov in 303 deklice. Učni uspeh more se imenovati prav povoljen, ker sposobnih za višji razred oziroma oddelek je v obeh šolah čez $\frac{3}{4}$ otrok, med temi 33 dečkov in 71 deklic z odliko. Tudi letos je storila šola zopet en korak naprej; dobila je namreč nove telovadne priprave za telovadni poduk. G. nadučitelj je potem otrokom na srce polagal hvaležnost do Boga, do presvetlega cesarja, do dobrih starišev, katehetov, učiteljev in učiteljic, krajnega šolskega sveta in do vseh šolskih debrotnikov. Naposled je otroke opominjal, naj zlati čas svoje mladosti zmirom in tudi zdaj v počitnicah dobro uporabljajo. Ko so dečki zapeli koračnico »Telovadska«, sledila je ogledna telovadna vaja, katero je izvrševalo 16 izvrstno izvežbanih učencev 4. razreda na navpičnih plezalicah in lestvah, na bradlu in drogu pod vodstvom g. učitelja Čeha tako spretno, da smo se kar čudili. Deček je potem slavil presvetlega cesarja v lepi deklamaciji »Avstrija se klanju Njegovemu Veličanstvu cesarju Francu Jožefu I.«, deklice pa so zapele »Avstrija moja«. Ko se je deklica zahvalila učiteljstvu za njega trud in ljubezen, povzel je besedo g. načelnik Kukovec, ter je z jedrnatimi besedami govoril otrokom, osobito onim, kateri so to šolo dovršili, in pa starišem o imenitnosti šole sploh in telovadnega poduka posebej ter se spominjal h honcu presvetlega cesarja, kateremu so zaklicali otroci

in poslušalci trikratni navdušeni »živio!«. Učenci in učenke zapojó skupno 1. in 4. kitico cesarske pesmi. Potem je bila razdelitev odpustnic, šolskih naznanil in primernih daril telovadcem. S tem je bila sklepna slavnost končana. Omeniti mi je še bogate izložbe ženskih ročnih del, katera nas je prepričala, da so se deklice mnogo koristnega in lepega naučile. Želimo naši Franc-Jozefovi šoli prav lepo prihodnost!

Iz Celja. (»Dijaška kuhinja v Celju.«) [Konec.] Franc Strelec, krčmar v Bukovcih, 50 kr.; Eduard Janžek, župnik v Sevnici, 2 fl.; dr. U. Lemež, odvetnik v Slov. Bistrici, 5 fl.; Jurij Schechel v Gornjem gradu, 1 fl.; Franc Skubic, zdravnik v Velenju, 3 fl.; Martin Šket, župnik pri Sv. Rupertu nad Laškim, 5 fl.; dr. Weingerl v Gradcu, 5 fl.; Ana Dimnik v Trbovljah, 2 fl.; Jakob Bovha, obč. predstojnik v Veračah, 2 fl.; okrajni zastop v Kozjem, 10 fl.; Makso Lapornik v Št. Lenartu pri Laškem trgu, 1 fl.; Anton Turnšek, veletržec v Nazarji, 5 fl.; Matija Frece, župnik v Belih vodah, 5 fl.; Franjo Klepač, župnik v Razboru, 2 fl.; dr. Josip Muršec v Gradcu, 5 fl.; Iv. Glinski, Spodnji Rož, 1 fl. 50 kr.; Ivan Horjak, kaplan v Šmartnu pri Slov. Gradcu, 5 fl.; županstvo trg Vransko, 5 fl.; dr. Jos. Vrečko, odvetnik v Celju, 3 fl.; Franc Hrašovec v Gradcu, 1 fl.; Jernej Vurkelc, kaplan v Gornjem gradu, 2 fl.; grof J. Nugent 10 fl.; Jož. Heržič, župnik na Sp. Polskavi, 5 fl.; Ant. Šlander, župnik v Starem trgu, 5 fl.; Ant. Podvinski, kaplan v Sevnici, 1 fl.; Jožef Podgoršek, veleposestnik v Št. Jurju, 2 fl.; Alojzij Berdnik v Zrečah, 2 fl.; Norbert Zanier, veletržec v Št. Pavlu, 5 fl.; Dom. Kurent, tajnik v Sevnici, 1 fl.; Jurij Vtičar, župnik na Prevorji, 2 fl.; Ivan Končan v Sevnici 60 kr.; Maks Robič, pos. v Središču, 2 fl.; Mihael Novak, c. kr. sodnik v Kostanjevici, 5 fl.; Sebast. Kotzbeek, c. kr. davkar v Lipnici, 2 fl.; Anton Reich, c. kr. kontr. v Gradcu, 5 fl.; dr. Benjamin Ipavic v Gradcu, 3 fl.; posojilnica v Makolah, 20 fl.; Val. Mikuš, kaplan v Št. Jurji ob juž. žel., 5 fl.; Ivan Kodela, c. kr. finančni stražnik v Trstu, 50 kr.; Iv. Zdravec, kaplan na Prihovi, 1 fl.; Posojilnica v Pišecah, 5 fl.; Posojilnica na Vranskem, 10 fl.; Posojilnica v Gornjem gradu, 10 fl.; Jakob Kranjc, prov. v Olimji, 2 fl.; Ivan Kranjc v Št. Ilju pri Gradiču, 5 fl.; Anton Ravšl, provisor na Sladki gori, 1 fl.; F. Šmave, kolar v Gradcu, 1 fl.; Posojilnica v Celju, 300 fl.; okrajni zastop v Šmarjah, 30 fl.; Posojilnica v Framu, 10 fl.; okrajni zastop v Šoštanj, 10 fl.; gospa Roza Špindler v Brežičah od sledečih nabrane zneske: dr. Fran Rozina in Firbas, 4 fl.; dr. Gvido Srebre, 3 fl.; J. Kočevar, 2 fl.; Leopold Schwentner, 2 fl.; Jož. Agreš, 1 fl.; Jož. Šetinc, 1 fl.; Anton Špindler, 1 fl.; Ig. Zupan, 1 fl.; Ant. Matkovič, 1 fl.; Jož. Mesiček, 2 fl.; Umek in Varlec, 1 fl.; Fran Ferenčak, 5 fl.; Mihael Jezovšek, c. kr. notar na Vranskem, v Šentakovi gostilni od zbranih Vrančanov kot odkup za novoletna vošila darovani znesek, 10 fl.; strelici v Šmarjah po g. S. Wutt-u, 10 fl.; županstvo trg Mozirje, 10 fl.; dr. Jož. Serbec, odvetnik in deželni poslanec v Celju, 10 fl.; Doljan Karol v Zagrebu, 5 fl.; dr. Albin Poznik, c. kr. notar v Rudolfovem, 2 fl.; Blaž Robida, posestnik v Celju, 2 fl. — Vsi darovi tekom IX. društvenega leta znašajo torej 1172 fl. 10 kr., razdelilo se je pa tekom minolega šolskega leta 6072 kosil po 20 kr., torej se je izplačalo za hrano 1214 fl. 40 kr., dale so se tudi izvanredne podpore revnim dijakom v gotovini 14 fl. 50 kr. Vsi stroški znašajo torej 1228 fl. 90 kr., če primerjamo dohodke po 1172 fl. 10 kr., se pokaže primanjkljaj za preteklo društveno leto po 56 fl. 80 kr., kateri se je moral pokriti iz slučajnih prebitkov poprejšnjih let. — Vsem blagim darovateljem izrekamo s tem najtoplejšo zahvalo ter se priporočamo v imenu učeče se uboge mladine za nadaljne

podpore in naklonjenost. Milodari naj se blagovolijo pošiljati pod naslovom: »Dijaška kuhinja v Celji«. Slavno občinstvo dovolimo si uljudno opozoriti, da dobiva mnogo revnih dijakov tudi v tukajšnjem kapucinskem samostanu brezplačno toplo hrano; zaradi tega prosimo daritelje, katerim ni mogoče dajati lahko darov v gotovini, da bi blagovolili doposlati darove tukajšnjemu kapucinskemu samostanu, bodi-si poljske ali druge za kuhinjo pripravne pridelke n. pr.: krompir, fižol, grah, kašo, moko, maslo, slanino itd. Letošnji občni zbor je bil v celjski čitalnici dne 16. septembra.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Nj. Veličanstvo svetli cesar pridejo prihodnji ponedeljek s saksonskim kraljem na gornje Štajarsko na lov. — Avstrijski škofje so poslali tolažilno pismo sv. očetu o 20. septembru. — V 2. razredu so pri občinskih volitvah v dunajski mestni zastop krščanski volilci zmagali v 16 okrajih. Protisemitje ima sedaj 78 mestnih odbornikov, židovski liberalci pa le 14. Danes so volitve v 1. razredu. — Okoli 20tisoč delavcev je v nedeljo v Praterju razgrajalo za občno volilno pravico.

Češko. Mladočehom sv. vera ni ljuba; kajti izključili so iz svoje srede poslanca ni pribramskega župana Mixa, ker se je udeležil katol. shoda. — Volitve v deželni zbor bodo koncem oktobra. — Liberalcu Russu so poslala nezaupnico mesta Homutov, Prostejev in Vipert.

Tirolsko. Volitve v deželni zbor bodo dne 4., dne 6., dne 7. in dne 9. novembra. Posebno zanimive bodo volitve na južnem Tirolskem, kjer bode gotovo Badenijeva vlada napela vse sile, da bi pripomogla do zmage takim možem, ki pridejo v zbor.

Štajarsko. Svetli cesar so sicer bili že po binokostih v Gradcu; toda dozdaj še noben graški velikaš ni dobil nikakšnega odlikovanja. Med Gradčani je preveč Bismarkovcev. Pač pa so svetli cesar dali te dni 50tisoč gold. namestniku Kübecku, da si kupi hišo, kjer bo potem živel v pokoju.

Koroško. »Katol. politično in gospodarsko društvo za Slovence« napravi dne 6. oktobra shod v Hodišah. — Dne 1. oktobra se bode v Celovcu odprla trgovinska šola. — »Bauernbund« je v nedeljo imel shod v Bovljah; pa nemškutarjem se je slabo godilo. Ghona je pošteno okreal g. Val. Podgorc, Kirschnerja pa baron Mandorff. Ghon je komaj ujel zaupnico. — V Celovcu nameravajo sezidati nepotreben nemški »Ver-einshaus«.

Kranjsko. Umril je na Šmarni gori slov. pisatelj g. Franc Štrukelj. — »Laibacher Schulzeitung« prav pridno razširja nemškutarijo iz brezverstvo. In čudno, list ureduje c. kr. gimnazijski profesor Fl. Hintner! — Ljubljanski hišni posestniki so precej počasni s popravljanjem hiš. Kmalu pa bode dogotovljena nova deželna bolnišnica.

Primorsko. Na večer pred 20. septembrom so lahonski pobalini v Trstu grdo razgrajali zoper papeža in Avstrijo. — Goriški deželni šolski svet je po razsodbi upravnega sodišča izdal že dva ukaza, da mora goriško mesto do 15. septembra ustanoviti slovensko ljudsko šolo; toda mestni zastop se za to ne zmeni. »Slogina« slov. šola pa ima sedaj 464 otrok. — V skupini mest in trgov je bil v Tolminu izvoljen deželni poslanec dr. Tuma; slov. veleposestniki pa so večeraj izvolili Alfreda grofa Coroninija, Klančiča in Rojca.

Hrvaško. Svetli cesar pridejo v Zagreb dne 14. oktobra in ondi ostanejo dva dni. Med drugimi pride z njimi tje tudi ogerski ministerski predsednik Banffy. — V Zagrebu so občinske volitve dokončane po novem mestnem redu. Madjaroni imajo 36 zastopnikov, pravaši pa samo 14.

Ogersko. Te dni je izšel pastirski list ogerskih škofov. V njem učijo vernike, da je sv. zakon zakrament in kako se imajo obnašati proti civilnemu zakonu, ki je poskušnja za ogerske katoličane. — Državni zbor se snide dne 26. septembra in dne 30. septembra bode že razpravljal o nerešenih cerkvenih predlogah.

Vnanje države.

Rim. Na večer dne 19. sept. so šli sv. oče Leon XIII. z nekaterimi duhovniki v cerkev sv. Petra, da so dalj časa molili nagrobu sv. Petra. Tako so v molitvi iskali pomoči za dan 20. sept.

Italijansko. Hrupno slavljenje 20. septembra je trajalo 4 dni. Dne 20. septembra se je odkril Garibaldi-jev spomenik; govoril je stari grešnik Crispi, ter zlasti hotel dokazati, da papež ne potrebujejo Rima in dežel. Vse komedije so bile neperjene zoper papeža, pa nekaj tudi proti Avstriji, ker naš poslanik ni hotel zastav razobesiti.

Francosko. Ruski minister vnanjih zadev Lobanov je te dni bil pri velikih vojaških vojah. Predsednik republike Faure mu je podelil veliki križec častne legije. Tudi vsi ruski, pri vojaških vajah navzoči častniki so dobili odlikovanja. S tem se zaveza Francije z Rusijo spopolnjuje.

Nemško. Cesar Viljem in nekateri dvorniki zahtevajo najodločnejše postopanje proti socialistom. Kancelar, knez Hohenlohe, pa o izjemnih naredbah nič noče slišati; zato se govori, da knez Hohenlohe v kratkem odstopi. Zoper njega bojda posebno rujejo odlični konservativci.

Bolgarsko. Nekateri časniki jako ostro pišejo zoper kneza Ferdinanda. Vlada pa si zna pomagati. Urednik časopisa »Narodna svoboda« je že obsojen in sicer v petletno ječo. Ministerski predsednik Stojlov je prav tako začel vladati, kakor o svojem času Stambulov.

Turško. Blizu mesta Kaneje na otoku Kreta so roparji več ljudi, tudi tujcev pomorili ter požgali njihova poslopja. Vsled tega so se konzuli pritožili pri namestniku sultanovem. Ker pa ta ničesar ni ukrenil, zbrali so se dne 15. sept. vnanji državljani ter zahtevali drugoze, odločnega namestnika.

Afrika. Na Madagaskarju bodo kmalu francoski vojaki dospeli v mesto Tananarivo. Zato je res skrajni čas; kajti število francoskih vojakov se je znatno zmanjšalo. Bolnišnice so prenapolnjene z bolnimi vojaki in zdravnikov primanjkuje.

Za poduk in kratek čas.

Prof. Jožef Lendovšek †.

„Umril je mož!“

Prežalostna novica je pretresla te dni slovenske rodoljube, novica, da je po dolgem bolehanju zatisnil k zadnjemu počitku oči gospod Jožef Lendovšek, c. kr. gimnazijski profesor v Beljaku. Na Malem Strmcu nad Vrbo, kjer mu je skrbno stregla v krščanski ljubezni gospi Weinländer-jeva, preminol je dne 19. sept. ob 11. uri po noči v najlepši moški dobi 42 let!

Britka je ta izguba za Slovence, ker umrl jim je mož, mož vrli in značajni. Bil je veren mož-katoličan, ki se svoje vere ni nikdar sramoval, kakor se je radi sramujejo in jo radi zatajujejo drugi omikanci. Sin verne slovenske matere je visoko častil sv. vero in jo povsod spoznaval tudi v dejanju. Bil je dolga leta marljiv tajnik pobožne družbe sv. Vincencija za podporo ubogih v Beljaku, in tajnik društva za zidanje nove frančiškanske cerkve v Beljaku. — Ganljivo je bilo videti, kako je v dolgotrajni in mučni svoji bolezni zapal le na pomoč božjo, kako voljno je nosil britko trpljenje kot pravi kristijan, posnemajoč svojega Zveličarja.

Bil je prerano umrl g. Lendovšek vesten in skrben učitelj gimnazijski mladini, katera je visoko spoštovala svojega dobrotnega profesorja, ki je bil kot izvrstna učiteljska moč na glasu!

Ali kaj naj rečem o možu-narodnjaku! Bil je nam vsem sijajen izgled! Ljubil je svojo slovensko domovino tako iskreno in navdušeno, da so se morali ob tej ljubezni navdušiti tudi drugi. Zažerelo mu je oko, ko je govoril o narodnih zadevah in vsaka beseda je razodevala njegovo iskreno ljubezen do materinega rodú in do jezika, ki ga je učila slovenska mati. Kakor profesor ni mogel nastopiti v javnem življenju, ali navduševal je z ognjevitimi besedami na delo druge in zlasti v pismih svojih opominjal mlade prijatelje, naj pridno delajo za narod!

Kot spretni slovničar je mnogo storil za slovensko slovstvo. Marljivo je podpiral slovenske liste in zlasti trudil se za slovensko slovnico. Spisal je več učnih knjig za gimnazije, in ravno pred svojo smrtjo je dobil zelo laskavo oceno od naučnega ministerstva za rokopis vposlanega šolskega berila.

Srečen je bil, kdor je mogel preblagega pokojnika imenovati prijatelja. Za prijatelje mu nobena žrtva ni bila pretežka. V vednem spominu mi ostanejo srečne ure, ki sem jih prebil ob njegovi strani v prijateljskih pogovorih o naših slovstvenih in narodnih razmerah. Kako se je mu zažerelo prijazno oko, kako zgovorno mi je z bogatim in temeljitim znanjem svojim pojasnjeval mnogovrstne zadeve našega javnega življenja!

In tega vzornega moža-narodnjaka ni več med nami! Ob veliki noči bil je še čil in zdrav, vozil se je na Dunaj v osebnih zadevah. Vračal se je vesel z najlepšimi načrti za bodoče delovanje. Pa Bog je hotel drugače! Pozval ga je k sebi po daljšem bolehanju, da mu podeli, upamo, plačilo za vse, kar je tukaj dobrega in vzvišenega storil za nas! V nedeljo, dne 22. sept. so ga spremili prijatelji k zadnjemu počitku na pokopališče v Dvoru nad Vrbo.

Ob njegovem preranem grobu se joče zapuščena družina njegova; gospá Ljudmila Lendovšek, roj. Kiebacher, s svojimi nedoraslimi otročiči: Milico, Slavico, Bogdanom in Cirilom! — Ob gomili tožijo žalostni Slovenci, osobito štajarski, ki so izgubili svojega rojaka*) in koroški, katerim je umrl skrben prijatelj in svetovalec. Tam zdihujejo mnogi prijatelji pokojnikovi, ki britko občutijo veliko izgubo, ki nas je zadela, a vsi se združujemo v iskreni molitvi, da mu Bog dá večni mir in pokoj! Besede Gregorčičeve, péte ob grobu profesorja Frana Erjavca, veljajo tudi našemu prof. Lendovšku:

„Umr! je mož! — Ne, ni umrl,
Oči le časne je zaprl,
Da se po trudu in po boji
Oddahne v blaženem pokoji.
Ne, ni umrl!
Še duh njegov živi med nami,
Na delo nas budi in dramil!“

Jož. Rozman.

*) Bil je pokojnik brat vlč. g. župniku makolskemu, Mihaelu Lendovšku.

Smešnica. Ranjen vojak: »Ali gospodje doktorji, prosim vas za Boga, kaj toliko režete in pikate po moji nogi, da mi je znoreti?« — Doktor: »Kroglo iščemo v vaši nogi.« — Vojak: »Zakaj mi to niste prej povedali? Kroglo imam v žepu!«

Razne stvari.

(Cesar v Zagrebu.) Cesarja bode pri dohodu v Zagreb pričakoval banderij 300 jezdecev, v katerem bode vse hrvaško plemstvo, ter ga spremil v mesto. Dalje se je vzel v vspeled slavnosti tudi velik tamburaški koncert, kateri bode izvajalo 120 tamburašev. Ban je v to svrhu določil 1000 gld. Vsi bližnji vrhovi bodo razsvetljeni, posebno stari Medvedgrad.

(Ljudski shod) v Kozjem je bil v kljub raznim zaprekam dobro obiskovan. Govorili so izborno gospodje dr. Jurtela, dr. Gregorec in Hribar. Hvala jim! V nedeljo, dne 29. septembra, je pa ljudski shod pri Sv. Jakobu v Slov. goricah v gostilnici g. F. Peklarja. Govorili bodo gg. poslanci dr. Radaj, profesor Robič in dr. Gregorec.

(Zahvala.) Gospod deželni poslanec dr. Fran Jurtela je podaril podvinskemu in krčevinskemu bralnemu društvu po 6 gld., za kar se oba odbora najspodobnejše zahvalujeta.

(Volilski shod v Trbovljah) je bil prav dobro obiskan. Poročala sta g. poslanca M. Vošnjak in dr. Jos. Srnec. Sklenile so se tri resolucije, katerih druga zahteva, da se naj slov. državni poslanci zedinijo v konservativnem klubu.

(Javni shod.) V nedeljo, dne 29. septembra ima slov. kat. delavsko društvo javni shod v Petrovčah v prostorih gospoda Nidorferja.

(Imenovanje.) Suplent na I. drž. gimnaziji v Gradcu, dr. Jos. Murauer, je imenovan glavnim učiteljem na učiteljsku v Mariboru.

(Volilski shod v Brežicah), na katerem sta govorila gg. poslanca M. Vošnjak in dr. Ivan Dečko, je vsprejel tri resolucije: 1. Poslancu Vošnjaku se izreče zahvala za njega delovanje in zaupanje. 2. Izreka se želja, da bi se vsi slovenski in jugoslovanski poslanci združili v eno skupino. 3. Deželni poslanci štajarski naj se toliko časa ne vrnejo v deželni zbor, dokler ne dobé zagotovila, da se bode ugodilo njih opravičenim zahtevam.

(Trgatev) se je v nekaterih krajih v Istri in na Goriškem že pred tednom začela. Poroča se, da je trta vsled dolgotrajne suše letos slabo obrodila, zlasti v puljski okolici.

(Jabelk) je letos povsod malo, kupcev pa veliko, tudi iz Nemčije. Štrtinjak navadnih jabelk se prodaje v mariborski okolici po 20 do 24 gld., mošanke pa po 24 do 28 gld. Štrtinjak sliv se plačuje po 14 do 18 gld.

(Postrvi v vodnjaku.) Pred 4 leti je vrgel neki posestnik v graški okolici več postrvij, ker so bile premajhne, v vodnjak. Ko so zdaj popravljali vodnjak, našli so delavci postrvi, ki so postale prav velike in se nikakor niso dale ujeti. Posestnik si domisli, da postrvi ubije z dinamitom in je res vrgel naboj v vodnjak. To je pomagalo. Postrvi so bile ubite, ali vodnjak se je zrušil in postrvi pokopal.

(Moč človeških čeljustij.) Neki novojoški zobozdravnik je izračunal, da je pritisk človeških čeljustij, kateri je potreben, da zobje kako jed razgrizejo, ednak pritisku 15 do 35 kilogramov. Da se na pr. nerazkuhanu meso zgrize, je treba pritiska 30 do 40 kg. To velja seveda samo za zdrave zobe.

(Katoliško delavsko društvo) v Mariboru je nedavno poslalo udanostno izjavo presvetlemu cesarju. Cesar so se te dni za to milostno zahvalili.

(Nova frančiškanska cerkev v Mariboru). Presbiterij in polovica glavne ladje sta malone že dodelana. Glavna vrata in južna stranska so popolnoma gotova. Zvonika sta tudi dodelana. Nad glavnim vhodom stoji iz bakra vilita in bogato pozlačena podoba Marije, Matere milosti. Za 14 dni bodo došli peteri zvonovi z Dunaja.

(V slovensko-nemško gimnazijsko celjsko) so vsled vsprejemnih izpitov sprejeli 89 učencev. Pripravnica na stari gimnaziji pa se je opustila, ker se je oglasilo samo 6 učencev.

(Utonil je v Ptuj) dne 20. sept. pri kopanju v Dravi J. Sahla, profesor nižje deželne gimnazije. Trupla še do zdaj niso našli.

(Ptujška razstava) je precej revna. Neki nemški mož je to sam priznal ter dostavil, da vsled tega je ta razstava tako majhna, ker ni vzajemnosti med Nemci in Slovenci. Da ni vzajemnosti, to so krivi ptujski veliki Nemci! Saj so pa tudi vsi napisi v razstavi nemški, le g. J. Mursa in neki vurberški posestnik imata samo slovenske.

(Pazite na otroke!) Dne 19. septembra je pri Braslovčah utonila v bližnjem potoku dvoletna Veronika Vodlak, na katero bi imela paziti Helena Vodlak. Ta se bo zdaj zaradi nemarnosti morala zagovarjati pred sodiščem.

(Štiri dobro ohranjeni oltarji) iz stolne cerkve v Mariboru se zamorejo brezplačno dobiti, kateri so pripravi na manjše cerkve na deželi. Kdor je želi vsprejeti, naj se obrne do kn. šk. stolno-mestnega župništva v Mariboru in to v kratkem času, ker sicer se bodo drugam izročili zavoljo pomanjkanja prostora.

(Nakup vojaških konjev) se je vršil v Ljutomeru dne 17. septembra. Prignali so sto konjev, in od teh je komisija 12 kupila. Cena je bila od 325 do 350 gld.

(Prepoved.) Ker se je tudi v Italiji zelo razširila prašičja kuga, je koroška deželna vlada prepovedala, uvažati prasce iz Italije na Koroško.

(Za hmeljarje.) Gospod J. Širca v Žalcu preskrbi pošiljatev hmelja iz Žalca v Žatec na Češko v nabiralnih vozeh ter računi voznino pošiljatve blaga na drobno, uračunivši vse stroške, samo 4 gld. 45 kr. za 100 kg. Natančneje se zve pri njem.

(Ponesrečeni zrakoplavci.) V Bruselju se je dvignil v balonu zrakoplavci Toulet s tremi prijatelji. Tri četrt ure potem se je blizu Hala v Brabantu razpršil balon v višini kakih 2000 metrov. Ljudje, ki so opazovali balon, so videli to grozno nesrečo. Nekateri trdijo, da so videli tudi plamen. Vsi štirje zrakoplavci so storili grozno smrt. Toulet je že več kakor 360krat se vozil po zraku, dvakrat je padel v morje, jedenkrat si je pa zlomil nogo.

(Vinska letina na Dolenjskem) osobito okrog Krškega in ob štajarski meji, obeta dobro, zlasti tam, kjer se je vršilo cepljenje z ameriškimi trtami in se je dovolj škropilo. Cene novemu vinu bodo srednje, če ostane vreme do trgatve ugodno.

(Nesreča na morju.) Španska križarka »Bircaixtegui«, s katero se je peljal admiral Panjo, je v hanoverskem pristanu trčila z nekim parobrodom in se pogreznila. Admiral Panjo, kapitan, trije častniki in 26 mornarjev se je potopilo.

(Velika tatvina) se je primerila v Ostendu. Neznani tatovi so vlomili pri prvem juvelirju in ukradli demantov in drugih dragocenostij v vrednosti jednega milijona goldinarjev.

(Požar v Brežah) na Koroškem, o katerem smo zadnjič poročali v političnem ogledu, je napravil okoli 200 tisoč gld. škode, ki pa je le deloma pokrita po zavarovalnici, namreč zn kacijh 60 tisoč gld. Svetli cesar so za pogorelece takoj darovali 4000 gld.

(Pazite na petrolej!) V Brnu je dekla nekega tovarniškega ravnatelja hotela s petroljem zanetiti ogenj v štedilniku. Petrolej se je unel, steklenica se raznesla in unela se je obleka dekle in pri njej stoječega štiri-letnega ravnateljevega sina. Dekla in deček sta bila tako hudo opečena, da ni upati, da bi okrevala.

(Kdo je kriv?) V Parizu so nedavno sodili 17letnega mladeniča, ki je umoril staro žensko in jej vzal 80 kr. Ni kazal nobenega kesanja in nobene vere. Njegov zagovornik je rekel sodnikom in poslušalcem: »Ta nesrečni mladenič ne taji svojega zločina in ga tudi ne obžaluje. Kdo je kriv, da nam prirašča taka mladina? Tega so krive brezvrške šole! Tukaj v sodni dvorani visi podoba križanega Odrašenika, pa iz šol ste jo pahnili in pregnali. Na zatožno klop bi jaz posadil vas vse kot zastopnike človeške družbe, katera je Boga iz šol pregnala, da nam tista zdaj vzgaja take hudobneže!«

(Priporočba.) Zavarovanja vseh vrst pri »Unio Catolica«, Gradec, Radecki-jeva cesta št. 1. Zastopniki na deželi se želijo.

Odprto pismo

g. E. Hinterholzer-ju st., odgov. uredniku »Štaj. kmeta«.

V zadnji številki »Štaj. kmeta« me moj nasprotnik v poštnih ulicah zopet napada in meni med drugim, da se ne jezi na dopisom od Sv. Ane, ampak pokazati je le hotel, da morem jaz biti socijaldemokrat. Neka zelo »zvita« glava mu je stuhala, da moram zaradi tega biti socijaldemokrat, ker sem pri neki »delavski veselici« nosil »trak nadzornika«. Ako pa bi on količkaj postav poznal, moral bi vedeti, da pri vseh ljudskih veselicih, kakor zborih, nadzornike postava tirja, in ti morajo po trakovih razvidni biti. Ali pa še ne vedó Hinterholzer in dr., da so današnji prvi voditelji socijaldemokracije ravno proti vsakošnemu »videznemu znamenju?« Ali pa morebiti Hinterholzer kot »stavec«, ni tudi »delavec«, da se mu kaj tacega čudno zdi? Ker ga pa pri nobenem društvu videti ni, je pa potem on morebiti »brez vsakega mnenja«, ali ka-li? — Dalje meni moj nasprotnik v poštnih ulicah v svojem nategnjenem spisu, da nisem »pravi urednik«, vendar pa mislim, da tak, kakoršen je on, sem še vedno, saj dobro razumem, kar se v listu tiska, kar pa pri njem ni mogoče, ker slovensčine zmožen ni, in če bi se ne mogel od nekaterih od njega veliko mlajših, meni dobro znanih »huj-skačev« tako »prekositi«, da podpiše tako neumno »črč-karijo«. — V našem listu pa ni prostora za burke vganjati, ker imamo vedno veliko boljšega gradiva na razpolago, kar se pa pri »Štaj. kmetu« ne vidi, ker mu že poslednja luč sveti, sicer bi zadnja številka ne izšla za 10 dni pozneje; zatorej pa več ne odgovorjam na nobeno bedasto zatrjevanje ali vprašanje.

B. Ferik, stavec in odgov. urednik »Slov. Gosp.«

Loterijske številke.

Gradec 21. septembra 1895: 6, 8, 11, 35, 65
Dunaj » » 64, 76, 34, 61, 20

Fulard-svila 60 kr.

do 3 gld. 35 kr. meter — japonska, kitajska itd. v najnovejših obzarih in barvah, kakor tudi črna, bela in barvana Hennebergova svila meter po 35 kr. do 14 gld. 65 kr. — gladka, rižasta, karirana, pisana, danast itd. (blizo 240 razl. baž in 2000 razl. barv, obrazcev itd.) Poštne in carine prosto na dom. Vzorci obratno. Pošta v Švico se plača po dvoje.

Tovarne za svilo G. Henneberg (c. in kr. dvor. lif.) Zürich.

Naznanilo.

2-2

Podružnica sv. Cirila in Metoda v **Konjicah** ima svoj redni občni zbor dne 29. septembra 1895 ob 3. uri popoldne v dvorani Posojilnice.

Dnevni red:

1. Pozdrav in poročilo predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Govor o ljudski vzgoji.
4. Volitev načelstva.
5. Razni nasveti.

Gosti dobro došli! — Prosta zabava v Vidmarjevi gostilni, hiša g. Petra Dobnika.

Javna zahvala.

Podpisani sem na draškovem pokopališču dal postaviti dva spomenika iz marmorja. Spomenika je napravil **Janez Horvat**, kamnosek iz Rač pri Pragerskem.

Spomenika sta lepa, dobro sestavljena in po ceni napravljena, in sem ž njima in z delom kamnoseka čisto zadovoljen. Zato imenovanega kamnoseka spošтовanemu občinstvu priporočam!

V Draškovecu, dne 24. julija 1895.

Meštrics Gábor,
župnik.

1-3

Lepa puša na prodaj!

V Pesniški dolini eno uro od Maribora je jako prilično posestvo na prodaj. Lepi hrami, 20 glav goveje živine, mnogo svinj in perotine se tam najde. Vse je v lepem stanu. — Odgovor dá gospod **dr. Fr. Raday**, c. kr. notar v Mariboru.

1-3

O branju

priporoča nove polovnjake, kakor tudi manjšo posodo z železnimi obroči in merjeno po najnižji ceni

Feliks Schmidl,

sodar v Mariboru, Koroške ulice 18.

Službo v kakem farovžu išče kuharica primerne starosti, večša vsakega gospodarskega dela, pridna, zvesta in pohlevna, katera je že nekaj let hvalevredno pri nekem župniku gospodinjala, pa je zavoljo smrti svojega gospoda to službo izgubila.

Več pové upravništvo „Slov. Gosp.“

Na prodaj

je posestvo, katero meri čez 8 oralov, na lepem prostoru, z lepim sadunosnikom, travnikom, njivami in lepim hrastovim gozdom. Hiša je zidana, v dobrem stanu, še celo nova z opeko pokrita, pripravna je za kakega si boji rokodelca ali pa za pokojnika, ker stoji pri cesti na lepem prostoru 4 minute od župnijske cerkve v Kostrivnici, blizu Rogaske Slatine. Pogoji so lahki.

Več pové gospod **Ade'stein** v Slov. Bistrici.

2-4

Najboljše molitvenike

v slovenskem in nemškem jeziku, različno vezane, svilnat papir v 80 barvah, bliščeč papir eno- in dvobarven, zlat papir gladek in stiskan, cvetlični listi in drugi deli umetnih cvetlic, manchete za cvetlice in papir s čipkami priporoča na izbiro po nizki ceni 23-37

Andrej Platzer,
(prej Edv. Ferline)
gosposke ulice št. 3,
v Mariboru.

Uradne in trgovske

KUVERTE

s firmo priporoča

tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Naznanilo.

1500 izvrstno vkoreninjenih, ameriških trt — **Riparia** — ima po nizki ceni na prodaj in želi prodati to jesen

Karl Sigl,

3-3

posestnik na Slatini (Štajarsko.)

IVAN SCHINDLER
Izdavatelj: **Štefan**
Izdala in prodala na javni pro-
izdat in iz najpriladnih pisalnih pogojev
STROJEVE, SPRAVE in ORODJE VSAKE VRS-
ZA KMETIJSKE OBERTNIJSKE IN POŠNE NAMEMBE
Kataloge se prebravajo in najboljše in najprimernejše izdelane
Odkrivajo posamezniki ali celotni stroji za stroje vsake vrste.

Razpisana

je služba **organista in cerkovnika** v **Libeličah** blizo Spod. Dravograda na Koroškem. — Dohodki so dobri; združena je s službo mala kmetija in mogoč tudi postanski zaslužek. Posebno ugodno bi bilo za kakega rokodelca.

Prošnje naj se čim preje pošljejo far-nemu predstojništvu v **Libeličah** (Leifling) na Koroškem.

2-2

Gostilničar

išče gostilno na več let v najem dobiti. Kdo, pové upravništvo tega lista.

3-3

Izborna postonjsko apno,

katero je prav mastno in se jako dobro narase, se prodaja prav po ceni v vsaki množini in vsakem času pri stalni apnenci

Jož. Švajger v Postojni. 22

Kot nadomestilo za bobovo kavo se priporoča go-edravnih ženskam, otrokom in bolnikom:

Najokusnejša, edino zdrava in ob enem najcenejša primes k bobovi kavi je:

KATHREINER.

ČASTNI DIPLOM

1891-1894

8 ZLATIH KOLAJN

Pozor: zahtevajte in jemljite le izvorne zavoje s imenom „Kathreiner“.

KNEIPPOVA SLADNA KAVA.

Najčistejši prirodni plod v celih zrnih, ki se ne dajo ponarejati.

Se dobi povsod: ½ Kile za 25 kr.